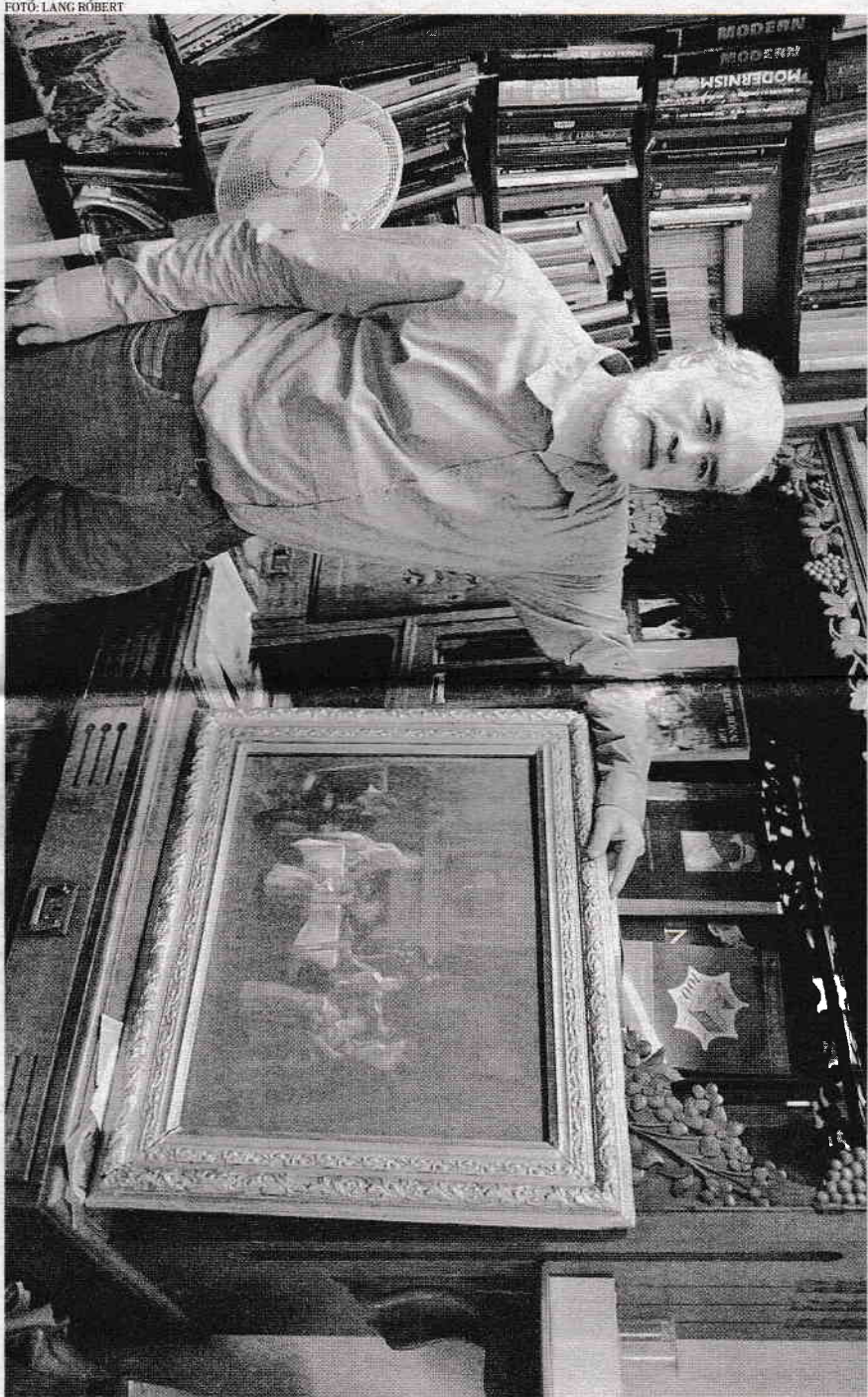

Hétszáz frankot ért a Mesternek a másolat

KÉT CSALÁD (KUTYACCSALÁD) Munkácsy Mihály a párizsi műhelyében dolgozó Rippl-Rónai több képét is szignózta

Százhetven esztendeje született Munkácsy Mihály, s bár a festőóriás sohasem járt a megyében, somogyi kapcsolata mégis számottevő: párizsi műhelyében Rippl-Rónai József is tanítványa volt, sőt, a kaposvári festőóriás készített több, ma is Munkácsy-alkotásnak mondott képet.

Vas András

FOTÓ: LANG RÓBERT

Tűz és víz. Konzervatívizmus és forradalmiság. Aki rátekint Munkácsy Mihály egyik művére, majd megnézi Rippl-Rónai József egyik alkotását, azonnal látja, két különböző korszak, világlátás, stílus és művészeti látásmód képviselői, s nem véletlenül közöttük semmiféle kapcsolatot. Pedig a két művész élete éveken keresztül összefonódott, sokáig mester és tanítványa, de legalábbis a főnök és segédeként dolgoztak együtt. S bár Rippl-Rónai néhány esztendő után teljes mértékben szakított a Munkácsy-féle vonallal, s teljes mértékben hátra fordított – mondhatni: megragadta – mestere művészetét, melyet idejénülnak tartott, sohasem felejtette el, mennyit köszönhet a 19. század utolsó harmada legnagyobb, s világszerte megismert magyar festőjének.

A másolat másolata. Horváth János Milán a Munkácsynak tulajdonított, ám szerinte Rippl-Rónai festette Két család (Kutyacsalád) című kép replikációjával a francia fővárosba megérkező egykori kaposvári patkusszegédet, hiszen több mint két esztendőn át hasznosíthatta a tehetségét. Rippl-Rónai a későbbi híres tájképfestő, Kárpáthy Rezső biztatására kereste meg az akkor már nagyírú mestert, aki – miután megmutat-

szleg, Munkácsy nevét ugyanis az 1880-as évek második felére már az Egyesült Államokban is megismerték, ennek megfelelően igen csak keresettek lettek művei a tengerentúlon is. Olyannyira, hogy egy idő után egyedül már nem tudta kielégíteni az újgazdag, egyben divat-

szleg, Munkácsy nevét ugyanis az 1880-as évek második felére már az Egyesült Államokban is megismerték, ennek megfelelően igen csak keresettek lettek művei a tengerentúlon is. Olyannyira, hogy egy idő után egyedül már nem tudta kielégíteni az újgazdag, egyben divat-

szleg, Munkácsy nevét ugyanis az 1880-as évek második felére már az Egyesült Államokban is megismerték, ennek megfelelően igen csak keresettek lettek művei a tengerentúlon is. Olyannyira, hogy egy idő után egyedül már nem tudta kielégíteni az újgazdag, egyben divat-

Összehasonlítva Rippl egyik korabeli, saját festményével egyértelmű az azonoság – folytatva a művészettörténetész. – A Pontaveni kocsmacímű képével nagyon is rokonítható például az ábrázolásmód. Rippl-Rónai nem szerette az arccok féltudalas ábrázolását, vagy szemből vagy profilból festett, s így nincs meg nála az a finom átmenet a fény és az árnyék között, mint Munkácsynál. Akinak az életművével éppen ez a legnagyobb baj: sok képerőt megállapítható, hogy valójában nem ő készítette. Ugyúgy, Sedelmeyernak szokása volt, hogy egy eladott eredeti Munkácsy-t kiállításra hivatkozva néhány hétre visszakölszönzött a vevőtől, s ezalatt a mestersegéd-tanítványai lemásolták az alkotásokat, melyeket aztán persze eladtak eredetüként. Rippl-Rónai a két év alatt, míg a műhelyében dolgozott több mint egy tucat, ma Munkácsynak mondott képet készített.

Ez idő alatt azonban nem dolgozhatott a saját stílusában, főként, hogy Munkácsy teljesen elzárkózott attól az irányvonalától, melyvel a kaposvári festő már ekkor is kísérletezett, s emellett valamivel több mint két év után Rippl-Rónai szakított addigi mentorával.

– A Rippl-család 1889-ben vette fel a Rónai nevet is, s innenről a képek szignója is meg-

Ő volt az, aki számomra, kezdő művész számára, az érvényesülés útját legelőször igyekezett egyengetni. Lebeszél a párisi művész-iskolák látogatásáról és felajánlotta a maga műtermét, mert bemutatott dolgaim nagyon tetszettek neki. A nála csinált képeim Amerikába kerültek (...). A névtelen kezdő művei a nagyhírű mester ajánlatára, vagy a jószemű, tehetséget látó kereskedő jóvótábjából és számitásából csaknem ugyanazonkon az árrakon kerültek el és vándoroltak képszerűt embernek vagy gyűjők tulajdonába, mint a két évtizedes kitaró küzdelem után nagyobb sikerrel az elismeretetés révén be ért művész dolgjai.

(Rippl-Rónai József: Emlékezések, Nyugat, 1910/24. szám, részlet)

Persze Munkácsy is megtalálta a számitását, amikor felkarolta a Münchenből 1887-ben

ta neki a müncheni iskolában jóírszt szénrel készített rajza it, s aktképeit – azonnal felismerte, egyes műveinek részleteit nyugodtan rábizhajtta. Ennek megfelelően segített berendezni Rippl-Rónai műtermét, adott bele festőállványt, asztalkát, egy kis festékdobozt, melyről utóbb kiderült, abból festette egyetlen akvarélljét.

– Cserében viszont Rippl hivatalosan nem festhetett a saját neve alatt, s a saját stílusában – magyarázta a nagylelkűség egyik okát Horvát János Mihán művészettörténész, a kaposvári Rippl-Rónai múzeum osztályvezetője, a festő életművének legismertebb hazai kutatója. – Ezért is szakított aztán Munkácsyval.

A kaposvári festő ugyanis egy idő után ugyanis belátta, pártfogója ugyan megfélelő megéltést biztosít számára, ám mellette nem tud kifejtésedni művé-

bol a színterüvészek alkotásait a vadászó lenkik igényeit. Akik sokszor beérték másolatokkal, duplikációkkal, csak hogy elmondhassák magukról, sikerült beszerezniük egy Munkácsy-festményt.

Akkortájt volt a legkevésbé, szinte istenielt művész s nagyon jól tudtam, hogy nagyvenerer frantkot is fizettek egyik-másik gazdag emberek megrendelésére festett portréijáért, vagy szalon-kepeierit. (...) Colpachon is voltam Munkácsy vendége. Itt is dolgoztam neki egy kisebb képét festettem, másolatam nagyobb képe után, amelynek ismerlésevel őt olyan valaki bírta meg, aki boldog volt, ha a művész pályájának épp akkortájt zenitjén levő mestertől egy másolatot is megszerezhetett. Több ilyen kisebb másolat közül egy nagyobbbat azután szép honoráriummal jutalmazott. (...) Voltak e képek közti olya-

annya a lelkeben, hogy az a mester aláírásában rejő elismerés és dicséret nyomán járó örömet ellen-sívozná. De ez csak addig tart, míg az ember jobban a maga lábá-ria áll.

(Rippl-Rónai József: Emlékezések, Nyugat, 1910/24. szám, részlet)

– A Két család (Kutyacsalád) című Munkácsy képet konkrétan meg is említi visszaemlékezésében Rippl, mint amelyet Munkácsy utasítására redukált alakban kellett lemasolnia – állította a kaposvári művészettörténész, aki őt esztendőnyi kutatás és többszöri vizsgálat után jutott az első hallásra kissé szentségtörőnek tűnő megállapításra, s fel-fedezését néhány hónapja publikálta is. – Hétszáz frankot kapott érte... Az eredeti kép ma Londonban látható, a Rippl-féle Békéscsában, és persze Munkácsy neve alatt fut. Amúgy az omnihózus

va egyértelmű, noha mindháromat Munkácsy szignóztta, a képeket három művész készítette. Az eredeti minden alak és szín határozottabb, a két duplikáción viszont széteszik a koncepció, a figurák.

A festőállványon állt a másolandó kép. Hamarosan, pár nap alatt, ké-szen voltam vele: gyorsan megérttem a mester festőmódozatát s így könnyen ment a munka. Nern is hit a füleimk, mikor jelenttem, hogy kész a másolat. Hogyan? Már is? Hisz az lehetetlen, nem lesz az jó! El se tudta képzelni, hogy amivel neki annyira kirja volt, azt én, másolólélemre oly könnyen érem el. Néki a saját technikája önmaga felé járó keresés, tapogatózás, önmegnyilvánulás volt. Nekem pedig csak a felületek ügyes ellessése és utánzása.

(Rippl-Rónai József: Emlékezések, Nyugat, 1910/24. szám, részlet)

változott – tette hozzá Horvát János Mihán –, jelezve, hogy új korszak kezdődött az életben. Olyannyira komolyan vette a váltást, hogy több, Munkácsy stílusában készült képét meg is semmisítette. A Kútvarosi szobából például csak a Gfározó nő és az Új gyermek kosárral részletek maradtak meg, ezek is magánéleti okokból, ugyan-is a két alak a müncheni idejére emlékeztette: egykori szerelmére, aki magára hagyott, amikor tehets lett tőle... Ebből a korszakból, a munkácsy zsánerfestészet idejéből nagyon kevés képe maradt fenn, s Rippl-Rónai nagyságát jelzi, felismerte idejénült mestere művészet. Szakításuk után kapcsolatuk azonban nem romlott meg, csak épen Rippl-Rónai lezárít egy festői korszak, s megnyitott egy új, forradalmi a magyar képzőművészetben...

Félszáz fiatal a színpadon, nívós produkciók a Munkácsy-estén

ELISMERÉS Folytatták a hagyományt – Kovács Zsoltné történelem-latin szakos tanárnak ítélték oda a Pelle Erzsébet-díjat

FOTÓ: LANG ROBERT

FIATALOK Zene, vers, mese, tánc, próza, ének, divézmuntatvány és ritmikus gimnasztika: színvonalas műsort adtak pénteken a kaposvári Munkácsy-estén fellépő diákok. Ötvennél is több fiatal csillogtatta meg tudását, a nézőtérén szilóik, barátok és érdeklődők sokasága tapsolt a tehetséges ifjaknak.

A régi hagyományt pénteken este folytatták a patinás gimnáziumban. A szilóik, barátok, érdeklődők sokasága hívós produkciókat láthatott. Gyallai Katalin, a Munkácsy Mihály Gimnázium igazgatója köszöntötte a vendégeket. A Pelle Erzsé-

nelem-latin szakos tanárnőnek ítélték oda, aki 1989. óta tanít a tantintézményben. Az indoklás szerint a szakember tanítványai számos tanulmányi versenyen szép eredményeket értek el, s a csapatversenyekben való fekszsítésben is jeleskedett. Több száz gyermek nevelésében vállalt meghatározó szerepet. Hivatásáról vallja: alapja a kölcsönös tisztélet. Tanítani csak szívvel-lelkekkel lehet és érdeemes, példamutatással, úgy, hogy a tanár maga is állandóan tanul, és nemcsak szakirodalmat, hanem a tinédzserké nyolult és csodálatos gondolatvilágát és lelki reziliánsait is.

SODRÓ JENDRIK, TÁNC: JÉ KZMELELTTE A LAIVNYOS PÉNTÉKI PROGRÁMOT